

საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია

ქართული ენციკლოპედიის ი. აბაშიძის სახელობის მთავარი სამეცნიერო რედაქცია

ბულა თურქის ლაშქრობა 853-854

ბულა თურქის ლაშქრობა 853-854, არაბთა ლაშქრობა თბილისის საამიროს დასამორჩილებლად და ამიერკავკასიაში ხალიფის ძალაუფლების აღსადგენად. ხალიფა მუთავაქილმა (847-861) თბილ. ამირას საჰაკ ისმაილის ძის წინააღმდეგ ლაშქრობა მოაწყო ბულა თურქის სარდლობით. სომეხი ისტორიკოსის არწრუნის ცნობით, ბულას ლაშქარში 200 ათ. მეომარი ითვლებოდა. სომხეთისა და აზერბაიჯანის დალაშქვრის შემდეგ, 853 ზაფხულში, ბულა საქართველოს შემოესია. მას შეუკავშირდნენ ტაო-კლარჯეთის მთავარი ბაგრატ I კურაპალატი და კახეთ-ჰერეთის სამთავრო. აფხაზთა სამეფო კი საჰაკს მიემხრო. ბულა თურქი *ისანში* დაბანაკდა და საჰაკის წინააღმდეგ სარდალი ზირაქი გაგზავნა. ზირაქი 5 აგვ. მდ. მტკვარზე გადავიდა და თბილისში შეიჭრა. არაბები ანთებულ კუპრს ისროდნენ, ქალაქში ხანძარი გაჩნდა. საჰაკი შეიპყრეს და ბულას ბრძანებით თავი მოჰკვეთეს. შემდეგ ზირაქმა და ბაგრატ I-მა აფხაზთა მეფეც დაამარცხეს. მალე ბულას ლაშქარი კახეთის დაბლობიდან მთიანეთში შეიჭრა. მთიელებმა მედგარი წინააღმდეგობა გაუწიეს მტერს. ამასობაში დიდი თოვლი მოვიდა. არაბებს ცხენები იელის ჭამთ დაეხოცათ და დიდი ბარალი ნახეს. ბულა საქართველოს გაეცალა და ბარდავში დაბანაკდა. მაგრამ 854 ისევ შემოესია საქართველოს და გარდაბანი ააოხრა; ბულას ლაშქრობამ დიდი ზიანი მიაყენა ქვეყანას. არაბი ისტორიკოსის ალ-ტაბარის ცნობით, მარტო თბილისში 853 წელს დაიღპა 50 ათ. კაცი ქალაქი თითქმის მთლიანად გადაიწვა. მაგრამ ბულას ლაშქრობათა მიზანი მაინც მიუღწეველი დარჩა - არაბთა ბატონობის განმტკიცება არ მოხერხდა.

წყარო: მათიანე ქართლისა, წგნ.: ქართლის ცხოვრება, ს. ყაუხჩიშვილის გამოც., ტ. 1, თბ., 1955.

ლიტ.: გ უ რ უ ა ვ., გადავხედოთ წარსულს, თბ., 1967; ჰ ა ვ ა ხ ი შ ვ ი ლ ი ივ., ქართველი ერის ისტორია, წგნ. 2, თბ., 1983 (თხზ. თორმეტ ტომად, ტ. 2).

ვ. გუჩუა
